

การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัด
กลุ่มภาคกลางตอนกลาง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Administration for Eco-Tourism Promotion of the Central Region Group Province
According to the Sufficiency Economy Philosophy

ตรรกภพ อิงตระกูล และวิรัชวิรัชนิภาวรรณ

Takkhaphob Intragul and Wiruch Wiruchnipawan

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย

Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Eastern Asia University

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชากร คือ สมาชิกหอการค้าจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลาง 5 จังหวัด จำนวน 3,407 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง ได้ค่าเท่ากับ 0.97 และผ่านการหาค่าความเชื่อถือได้ ที่ระดับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย ผลการศึกษพบว่า (1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่สำคัญคือ จังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางขาดความพร้อม หรือไม่มีเตรียมการที่ดีในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งขาดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญคือ จังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางควรมีความพร้อม หรือมีการเตรียมการที่ดีในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมมาใช้เพียงพอ และ (3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรประกอบด้วย 5 ด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ (1) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม (2) ด้านการจัดตั้งแกนนำในชุมชน (3) ด้านการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง (4) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของหน่วยงานและบุคลากรต้นแบบ และ (5) ด้านการกำหนดแผนงานและกรอบเวลาที่ชัดเจน

คำสำคัญ: การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, จังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลาง, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The mixed methods research was to examine (1) administrative conditions and problems of eco-tourism promotion of the Central Region Group Province, (2) administrative development guidelines of eco-tourism promotion of the Central Region Group Province, and (3) administrative strategy of eco-tourism promotion of the Central Region Group Province according to the Sufficiency Economy Philosophy. The population was 3,407 members of Provincial Chamber of Commerce relevant to tourism in 5 Central Region Group Provinces. The sample size was the entire population. Field data collection was exercised from August 1-30, 2015. 2,802 completed sets of questionnaire, which equaled to 82.24% of the 3,407 total samples, were returned. Data analysis was presented in contingency table with descriptive analysis approach. The statistics applied were mean, standard deviation, multiple regression, and Pearson's Correlation Coefficient. Moreover, in-depth interviews of 9 experts or key informants, with structured in-depth interview format, was also applied in order to obtain the qualitative data. The research findings were (1) the administrative conditions and problems were mainly due to the Central Region Group Province's lacking of readiness or well preparedness for preventive maintenance of eco-tourist environment attractions and lacking of an administrative strategy of eco-tourism promotion according to the Sufficiency Economy Philosophy, (2) Pertaining to the main administrative development guidelines, the Central Region Group Province should provide good preparations for preventive maintenance of eco-tourist environmental attractions such as adequate application of modern and appropriate technologies, and (3) the administrative strategies of eco-tourism promotion of the Central Region Group Province according to the Sufficiency Economy Philosophy should comprise 5 aspects respectively: application of modern and appropriate technologies, establishment of mainstay in the community extensive public relations exercises, comprehensive, and thorough development of efficiency and quality of organization and pilot personnel, and provision of explicit plans within a specific time frame.

Keywords: eco-tourism promotion, the central region group province, the sufficiency economy philosophy

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง กระตุ้นภาคการผลิตและมีการนำเอาทรัพยากรของประเทศ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังมีส่วนช่วยในการ สนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี พัฒนา สาธารณูปโภคการศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการลดการ อพยพเข้าสู่เมือง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศนั้น จึงเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ซึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนต่าง ให้ความสนใจในการผลักดันและพัฒนาให้เกิดการเจริญ

เติบโตอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ ตามรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางประกอบด้วย จังหวัด 5 จังหวัด ได้แก่ (1) นครนายก (2) ปราจีนบุรี (3) ฉะเชิงเทรา (4) สระแก้ว และ (5) สมุทรปราการ เป็นกลุ่มจังหวัดที่ตั้งอยู่ภาคกลางติดต่อกับภาคตะวันออก มีความพร้อมเพื่อพัฒนาเป็นศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยว ที่จะรองรับการท่องเที่ยวทั้งจากภายในประเทศและนอก ประเทศ ด้วยลักษณะที่ตั้งซึ่งอยู่ด้านตะวันออกของภูมิภาค และมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งทางรถยนต์ และทางอากาศ ทำให้เป็นดินแดนศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัด หลักของภาคกลางและภาคตะวันออกที่มีความพร้อมๆ ด้าน เช่น ศูนย์กลางคมนาคม (รถยนต์และเครื่องบิน) ศูนย์กลาง

หลักทางอุตสาหกรรม ศูนย์กลางทางการบริหารราชการ และการศึกษา มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมายกระจายตัวอยู่ทั่วทั้งกลุ่มจังหวัด ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น น้ำตกสาริกา น้ำตกนางรอง น้ำตกวังตะไคร้ เขื่อนขุนด่านปราการชล อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติปางสีดา แหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ เช่น พระสมุทระเจดีย์ ป้อมพระจุลจอมเกล้า ตึกเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ปราสาทสัจจกัณฑ์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเพณี เช่น ประเพณีรับบัวบางพลี สงกรานต์ พระประแดง จากความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ ย่อมส่งผลดีไปถึงภาคบริการต่าง ๆ ที่ประกอบไปด้วย ที่พักแรม ร้านอาหาร และร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น ซึ่งสามารถดึงดูดผู้มาเยือนให้เข้ามาใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคธุรกิจท่องเที่ยวได้เป็นอย่างมาก จังหวัดเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารสูงสุด โดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เช่น (1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ (2) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรีกระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล (3) ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และ ข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการและหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขตหรือภาค ในการพัฒนาจังหวัด หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ (4) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย (5) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของ รัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ และ (6) บรรจุแต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษข้าราชการในส่วนภูมิภาค ในจังหวัดตามกฎหมายและตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีมอบหมาย (จรรยาพร ธรณินทร์, 2554)

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการของจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด ซึ่งเป็นราชการส่วนภูมิภาค อันเป็นลักษณะของการศึกษาเพื่อ “พัฒนาหน่วยงาน คือ จังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด” หรือ “พัฒนาการบริหารจัดการของจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง” ที่เน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของกลุ่มจังหวัดดังกล่าว แต่เท่าที่ผ่านมา จังหวัด หรือกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลาง โดยมีปัญหาการวิจัยคือ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่เท่าที่ควร

นอกจากนี้แล้ว กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนกลางได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบางประการตามกรอบแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (1) ปัญหาด้านความปลอดภัย เช่น บุคลากรของจังหวัดบางส่วนไม่จ่ายงบประมาณสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างไม่ประหยัด (2) ปัญหาด้านความไม่สมดุล เช่น จังหวัดส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไม่สมดุลสมผล โดยเฉพาะไม่ได้ให้ความสำคัญต่อระบบจราจร และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันมากเท่าที่ควร (3) ปัญหาด้านการมีภูมิคุ้มกัน เช่น จังหวัดไม่ได้วางแผนล่วงหน้าเพื่อรับมือกับปัญหาในอนาคต โดยเฉพาะปัญหาขยะในทะเล (4) ปัญหาด้านความรู้ เช่น บุคลากรของจังหวัดบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างไม่เป็นระบบ หรือไม่มากเท่าที่ควร และ (5) ปัญหาด้านคุณธรรม บุคลากรของจังหวัดบางส่วนที่ปฏิบัติงานส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ได้รับการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมมากเท่าที่ควร เช่น ขาดจิตสำนึกด้านการบริหารจัดการอย่างเต็มที่ มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าบทบาทหน้าที่ของตนเอง ขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อหน้าที่เป็นสำคัญ เหล่านี้เป็นต้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสำคัญทำให้การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบผลสำเร็จ

4. ศึกษายุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มต่อภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และยุทธศาสตร์

สมพงษ์ เกษมสิน (2550, หน้า 13-14) มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

บุญทัน ดอกไธสง (2551, หน้า 1) ให้ความหมายว่าการบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร

สฤษฎ์ แสงอรุณ (2557) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ว่าเป็น การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือทำลายความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่น เพื่อชื่นชม ศึกษา เรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2556, หน้า 41) ได้ศึกษาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏอยู่ใน (1) พระบรมราโชวาท และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และ (3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประมวลและสรุปเป็น “สาระสำคัญที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 8 ประการ” ดังนี้ (1) ความพอประมาณ (moderation) หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น (2) ความมีเหตุผล (rationality) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (self-immunity) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล การที่ประชาชนเตรียมตัวให้พร้อมมากเพียงพอที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง (4) การพึ่งตนเอง (self-reliance) หมายถึง ความสามารถในการดำรงตนอยู่ได้อย่างอิสระมั่นคง สมบูรณ์ ซึ่งการพึ่งตนเองได้นั้น มีทั้งในระดับบุคคล และชุมชน การพึ่งตนเอง ต้องสามารถผันเปลี่ยนไปตามเวลาได้ (5) การเสริมสร้างคุณภาพคนให้ทั้งมีความรู้และคุณธรรมควบคู่กัน (strengthening the qualities of people in both knowledge and morality) หมายถึง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ (6) การรวมกลุ่ม (cohesiveness) หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน (7) การสร้างเครือข่าย (network establishment) หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน และ (8) ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน (equilibrium and sustainable development) หมายถึง การพัฒนาที่มีการคำนึง

ถึงความเสียหายของสิ่งแวดล้อม มีการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นแก่สิ่งแวดล้อม

3. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สมชัย เบลูจชย (2553) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวคิดที่มีสาเหตุจากการบรรจบของแนวโน้มในด้านการอนุรักษ์และแนวโน้มแห่งการเปลี่ยนแปลงด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกล่าวคือ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายได้พยายามผสมผสานเรื่องของการอนุรักษ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ให้เป็นแหล่งพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่ไปกับการสงวนรักษาระบบนิเวศตามธรรมชาติ โดยส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ด้วยความเชื่อว่าการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ จะเป็นทางเลือกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้มีการจ้างงานและสร้างรายได้จำนวนมากทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ซึ่งจะเป็แรงจูงใจให้แก่นายทุนในชนบทให้ตระหนักถึงความสำคัญและช่วยสนับสนุนการสงวนรักษาพื้นที่อนุรักษ์และทรัพยากรธรรมชาติ

สำหรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมท่องเที่ยววนั้น พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มนุษย์มีความต้องการการท่องเที่ยวในรูปแบบผจญภัยมากขึ้น รวมทั้งการได้เข้าไปมีส่วนร่วมและสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวธรรมชาติมีความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่ได้ไปเยือนทั้งในด้านระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์พืช และสัตว์ที่ได้พบเห็น รวมถึง

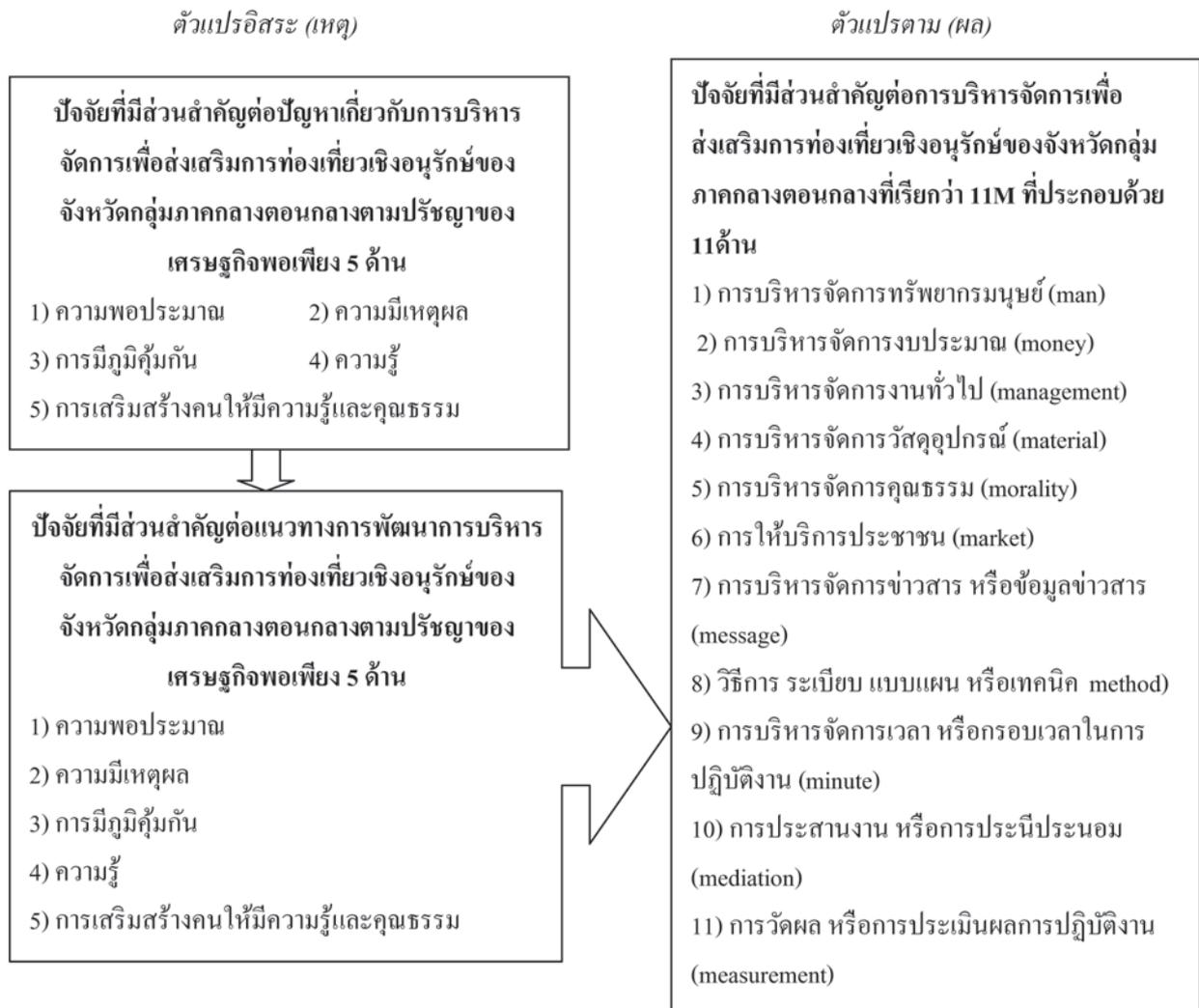
ประเด็นปัญหาด้านการอนุรักษ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีสาเหตุสำคัญจากการตื่นตัวและให้ความสนใจเรื่องคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัญหาในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีแนวคิดที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับระบบนิเวศโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตใต้สำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะแตกต่างไปจากการท่องเที่ยวเดิม ๆ ที่เน้นในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคแต่เพียงมิติเดียว โดยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาคน ชุมชน และสังคม โดยการนำศักยภาพที่มีเป็นทุนเดิมของสังคมมาพัฒนาและจัดการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นกระบวนการบูรณาการกิจกรรมด้านต่างๆ ในท้องถิ่นเข้าด้วยกัน โดยคำนึงถึงบริบทของท้องถิ่น และสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างระมัดระวังไม่ให้ผิดเพี้ยนไปจากเดิม

ดังนั้นโดยแนวความคิดระดับชาติและนานาชาติ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเกี่ยวกับการนำแหล่งทุนทางธรรมชาติและแหล่งทุนทางวัฒนธรรมมาพัฒนาบริหารจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นนั้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรเป้าหมายทั้งหมดที่ทำการศึกษาอันได้แก่ สมาชิกหอการค้าจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลาง 5 จังหวัด จำนวน 3,407 คน ได้แก่ นครนายก 249 คน ปราจีนบุรี 604 คน สระแก้ว 147 คน ฉะเชิงเทรา 197 คน และสมุทรปราการ 2,210 คน (หอการค้าไทย, รายงานประจำเดือนธันวาคม 2556)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลที่ทำการศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สมาชิกหอการค้าจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลาง 5 จังหวัด จำนวน 3,407 คน อันเป็นการนำประชากรทั้งหมดข้างต้นมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามได้ผ่านการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง มีค่าเท่ากับ 0.97
2. แบบสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ (1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเอกสาร (2) การรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยสนาม และ (3) การรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

เป็นการวิเคราะห์ในรูปตาราง รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอย พหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงและมีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ความคิดเห็นของประชากรต่อสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน โดยแต่ละด้าน มีคำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านละ 2 ข้อคำถาม พบว่า โดยภาพรวมของสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านจากค่าเฉลี่ยของภาพรวม พบว่า ประชากรเห็นด้วยในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความรู้ และด้านคุณธรรม ส่วนอีก 1 ด้าน คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันประชากรเห็นด้วยในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นของประชากรโดยภาพรวมของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นของประชากรต่อปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีส่วนสำคัญทำให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงประสบผลสำเร็จ โดยแต่ละด้านประกอบด้วย 1 ข้อคำถาม ปรากฏว่า ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากทั้ง 2 ด้าน และมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน พบว่า ประชากรเห็นด้วยในระดับมากต่อคำถามที่ว่า การที่ผู้บริหารของจังหวัดมีภาวะความเป็นผู้นำสูง เช่น กล้าริเริ่ม กล้าคิด และกล้าตัดสินใจเพื่อส่วนรวมในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ปัจจัยภายนอก พบว่า ประชากรเห็นด้วยในระดับมาก ต่อคำถามที่ว่า การที่ประชาชน และภาคเอกชน เช่น หอการค้าเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

4. ความคิดเห็นของประชากรต่อยุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 ด้าน ๆ ละ 1 ข้อคำถาม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำเสนอยุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเรียงตามลำดับ “ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อคำถาม” จากมากไปน้อย ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม พบว่า ประชากรเห็นด้วยในระดับมากต่อคำถามที่ว่า การที่จังหวัดมียุทธศาสตร์ที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) ยุทธศาสตร์การจัดตั้งแกนนำในชุมชน พบว่า ประชากรเห็นด้วยในระดับมากต่อคำถามที่ว่า การที่จังหวัดมียุทธศาสตร์ที่สนับสนุนการจัดตั้งแกนนำในชุมชนเพื่อร่วมมือ และประสานงานกันในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ยุทธศาสตร์การกำหนดแผนงานและกรอบเวลาที่ชัดเจน พบว่า ประชากรเห็นด้วยในระดับมาก

ต่อคำถามที่ว่า การที่จังหวัดมียุทธศาสตร์ที่กำหนดแผนงาน และกรอบเวลาที่ชัดเจนในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของหน่วยงานและบุคลากรต้นแบบ พบว่า ประชากรเห็นด้วยระดับมากต่อคำถามที่ว่า การที่จังหวัดมียุทธศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของหน่วยงานและบุคลากรต้นแบบที่มุ่งเน้นการดูแลรักษา สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5) ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง พบว่า ประชากรเห็นด้วยในระดับระดับมากต่อคำถามที่ว่า การที่จังหวัดมียุทธศาสตร์ที่มุ่งประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดูแลรักษา สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของ ประชากรบางกลุ่มต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัด กลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 หัวข้อย่อย ดังนี้

1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชากร 2 กลุ่มจำแนกตามเพศ ได้แก่ เพศชาย กับเพศหญิงพบว่า ประชากรมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างประชากร 2 กลุ่ม จำแนกตามระดับการศึกษา ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า ปริญญาตรีพบว่า ประชากรมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

6. ความคิดเห็นของประชากรต่อยุทธศาสตร์ของ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มี ส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า

11M พบว่า ยุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ จังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีส่วน สำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11M ที่ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยยุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับ จากมากไปน้อยได้ดังนี้ (1) ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และเหมาะสม (2) ด้านการจัดตั้งแกนนำในชุมชน (3) ด้าน การประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ครอบคลุม และทั่วถึง (4) ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของหน่วยงาน และบุคลากรต้นแบบ และ (5) ด้านการกำหนดแผนงาน และกรอบเวลาที่ชัดเจน

การอภิปรายผล

1. สภาพปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลาง ตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน การที่ ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมากต่อปัญหา เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน

เหตุผลสำคัญที่ประชากรซึ่งเป็นสมาชิกหอการค้า จังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดกลุ่ม ภาคกลางเห็นด้วยในระดับมากแทนที่จะเห็นด้วยในระดับ ปานกลาง หรือเห็นด้วยในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็น ว่าเท่าที่ผ่านมาจังหวัดไม่ได้มีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลาง ตอนกลางในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากร สำหรับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการบริหารจัดการดังกล่าวยังไม่ เหมาะสม เช่น ขาดความพร้อม หรือขาดการเตรียมการที่ดี ในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในภาวะวิกฤต เช่น ในภาวะน้ำท่วม หรือภัยแล้ง และขาดการวางแผนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

เชิงอนุรักษ์ในภาวะพิเศษ เช่น การวางแผนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญ อีกทั้งการบริหารจัดการดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน หรือนักท่องเที่ยว เช่น ไม่มีการเผยแพร่เอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และไม่ได้ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่แต่ละแห่ง ที่สำคัญคือจังหวัดไม่ได้บริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เน้นการเสริมสร้างคุณธรรม เช่น ไม่ได้ประชาสัมพันธ์หรือแนะนำประชาชนและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความรับผิดชอบและทัศนคติที่ดี ไม่ได้แนะนำ หรือปลูกฝังให้รู้จักดูแล รักษา รักและหวงแหนสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้กลุ่มตัวอย่างล้วนเห็นด้วยในระดับมากต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว

นอกจากนี้แล้ว การที่ประชากรเห็นด้วยในระดับมากต่อภาพรวมทั้งหมดของปัญหา ดังปรากฏในข้อความที่ว่า “ในภาพรวมทั้งหมด จังหวัดมีปัญหากับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล (3) การมีภูมิคุ้มกัน (4) ความรู้ และ (5) คุณธรรม” เหตุผลสำคัญที่ประชากรซึ่งเป็นประชาชนเห็นด้วยในระดับมาก

ผู้ศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า เเท่าที่ผ่านมาจังหวัด (1) บริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ละแห่งอย่างไม่ทั่วถึง เช่น การดูแลรักษาความสะอาดไม่ทั่วถึง (2) บริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างไม่สมเหตุสมผล เช่น จัดเก็บค่าธรรมเนียมในการเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่ไม่ควรจัดเก็บ และ (3) ไม่ได้บริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สอดคล้องกับ

ความต้องการของประชาชนหรือนักท่องเที่ยว เช่น ไม่มีการเผยแพร่เอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้ประชากรเห็นด้วยในระดับมากแทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลาง หรือเห็นด้วยในระดับน้อยและเป็นที่น่าสังเกตว่าความคิดเห็นของประชากรต่อภาพรวมทั้งหมดนี้สอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกับความคิดเห็นของประชากรต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 5 ด้านดังที่กล่าวผ่านมาข้างต้น คือ ล้วนเห็นด้วยในระดับมาก

2. สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ผู้ศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า สมาชิกหอการค้าจังหวัดมี “ปัญหา” เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน และเนื่องจากปัญหาแต่ละด้าน มีหลายปัญหาขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน เช่น เฉพาะปัญหากับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านความพอประมาณ แบ่งเป็น (1) จังหวัดใช้งบประมาณสำหรับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างไม่เหมาะสม เช่น ใช้ในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวน้อยเกินไป และ (2) จังหวัดใช้บุคลากรในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น้อยเกินไป ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม เป็นต้น แต่ในทั้นี้ ผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างเฉพาะ “ปัญหาที่สำคัญที่สุด” ด้านละ 1 ปัญหาเท่านั้น “สาเหตุ” และ “แนวทางแก้ไข” หรือ “แนวทางการพัฒนา” การบริหารจัดการควบคู่ไปด้วย

3. ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11M (ตัวแปรตาม) ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการ

งานทั่วไป (2) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

เหตุผลสำคัญที่ประชากรซึ่งเป็นสมาชิกหอการค้าจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดกลุ่มภาคกลาง เห็นด้วยในระดับมาก แทนที่จะเห็นด้วยในระดับปานกลาง หรือเห็นด้วยในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็นเนื่องจากประชากรเห็นความสำคัญว่าหากผู้บริหารของจังหวัดมีเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการโดยมีการวางแผน หรือเตรียมการเป็นอย่างดีในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งบุคลากรของจังหวัดมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็จะทำให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จ เมื่อเป็นเช่นนี้ ประชากรจึงเห็นด้วยในระดับมากดังกล่าว

ประชากรส่วนใหญ่ล้วนเห็นด้วยในระดับปานกลาง 9 ด้าน และเห็นด้วยในระดับปานกลางต่อภาพรวมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทั้ง 11 ด้าน

เหตุผลสำคัญที่ประชากรซึ่งเป็นสมาชิกหอการค้าจังหวัดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดกลุ่มภาคกลาง เห็นด้วยในระดับปานกลาง แทนที่จะเห็นด้วยในระดับมาก หรือเห็นด้วยในระดับน้อย ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า ถึงแม้เท่าที่ผ่านมา จังหวัดได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งผู้บริหารของจังหวัดและเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มาโดยตลอด สมาชิกหอการค้าจังหวัดบางส่วนก็เห็นว่า จังหวัดใช้งบประมาณสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่มากเพียงพอ จังหวัดไม่ได้ใช้วิธีการ หรือเทคนิคที่เหมาะสมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การให้คำแนะนำแก่ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด ถูกต้อง ทันเหตุการณ์ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสาร หรือเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนหรือนักท่องเที่ยว และไม่มีการประชุมงานกับประชาชนหรือนักท่องเที่ยวในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างชัดเจน รวมทั้งไม่มีการ

ตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้ประชากรเห็นด้วยในระดับปานกลาง

4. ความคิดเห็นของประชากรที่ได้จากการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนต่อสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 2 หัวข้อดังนี้ (1) จากผลการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คนต่อ “สภาพปัญหาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล” ที่ว่า “จังหวัดบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ละแห่งอย่างไม่ทั่วถึง เช่น การดูแลรักษาความสะอาดไม่ทั่วถึง” ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นด้วย 8 คน และไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย 1 คน สำหรับเหตุผลที่ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่จำนวน 8 คน มีความเห็นดังกล่าว เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า จังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางขาดงบประมาณ บุคลากร และการวางแผนอย่างต่อเนื่อง (2) จากผลการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนต่อ “แนวทางแก้ไข หรือแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกัน” ที่ว่า “จังหวัดควรมีความพร้อม หรือมีการเตรียมการที่ดีในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาวะวิกฤต เช่น ในภาวะน้ำท่วม” ผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นด้วยทั้ง 9 คน สำหรับเหตุผลที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นด้วยดังกล่าว เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญหรือคำนึงถึงการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางขาดการเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าวด้วย (3) จากผลการสัมภาษณ์ แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คนต่อ “ยุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาการบริหาร

จัดการ” ที่ว่า “ยุทธศาสตร์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน ควรเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม ด้านการจัดตั้งแกนนำในชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง ครอบคลุมและทั่วถึง ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของหน่วยงานและบุคลากรต้นแบบ และด้านการกำหนดแผนงานและกรอบเวลาที่ชัดเจน” ผู้เชี่ยวชาญล้วนเห็นด้วยทั้ง 9 คน สำหรับเหตุผลที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยดังกล่าว เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลาง และยังเห็นว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้นำมาใช้อย่างแพร่หลายในหน่วยงานของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังเห็นว่า จังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางขาดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จังหวัดควรใช้งบประมาณสำหรับการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อย่างไม่ฟุ่มเฟือย ไม่มากหรือน้อยเกินไป

2. จังหวัดควรบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แต่ละแห่งอย่างทั่วถึง

3. จังหวัดควรมีความพร้อม หรือมีการเตรียมการที่ดีในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเรื่องการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาวะวิกฤต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยโดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าผลการวิจัยคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันกับการศึกษาครั้งนี้เพียงใด

2. การวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่น เช่น การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดกลุ่มภาคกลางตอนกลางตามแนวทางการบริหารจัดการที่เรียกว่า PAMS-POSDCoRB การบริหารจัดการด้วยการเปรียบเทียบ (benchmarking) การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (good governance) และการปฏิบัติราชการตามคำรับรองของหน่วยงาน (performance agreement of agency) เป็นต้น

References

- Benjashaya, S. (2010). *Ecotourism*. Retrieved from www.dnp.go.th/fca16/file/96qfwxab5harkte.doc (in Thai)
- Dokthaisong, B. (2008). *Human capital management* (2nd ed.). Bangkok: Amarin. (in Thai)
- Kasamsin, S. (2007). *Management* (8th ed.). Bangkok: Thai Wattapanich. (in Thai)
- Sanghirun, S. (2014). *Ecotourism*. Retrieved from http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Eco_Tour.html (in Thai)
- Tornin, J. (2011). *The power of the governor*. Retrieved from <http://www.charuaypontorranin.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=539234247&Ntype=4> (in Thai)
- Wiruchnipawan, W. (2013). *Management and strategic management of state agencies*. Bangkok: Four Pecs. (in Thai)

